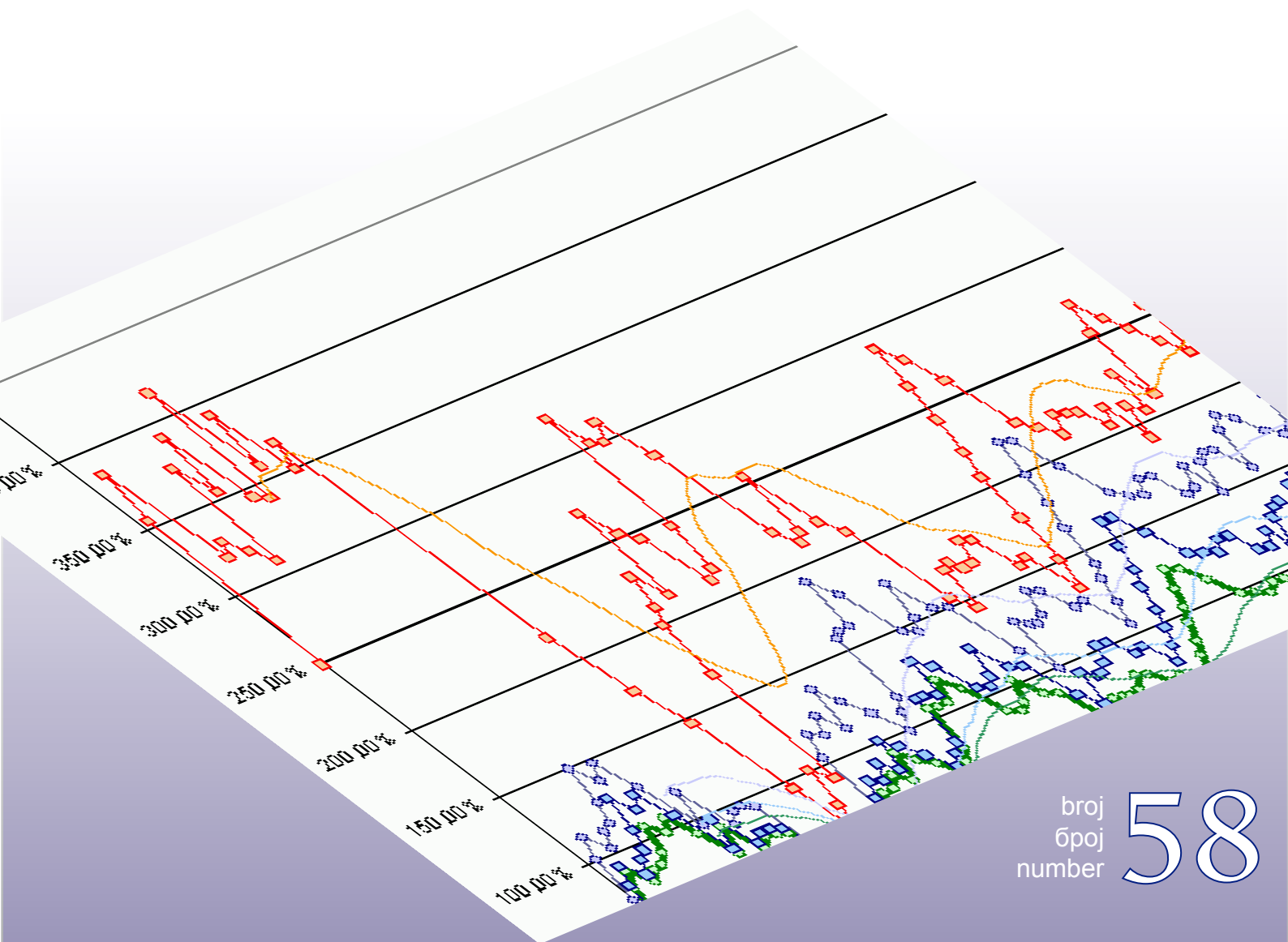

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

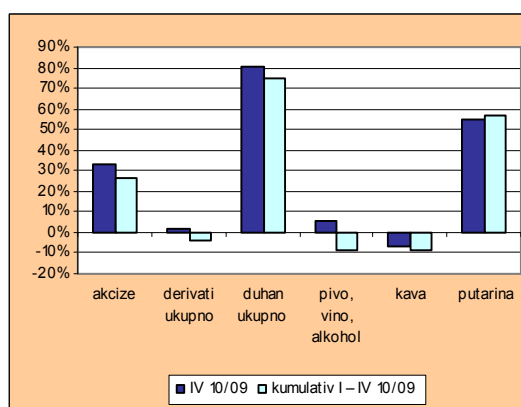
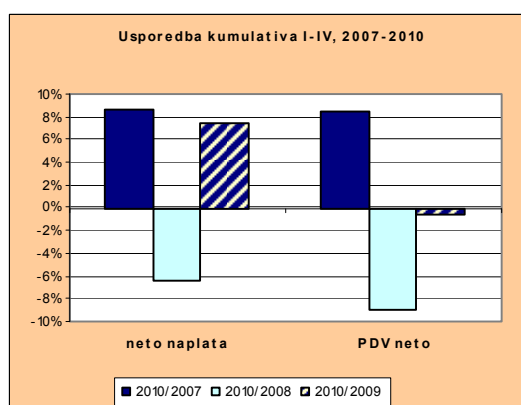

broj
број
number **58**

Uz ovaj broj

Prema preliminarnom izvještaju UIO naplata prihoda u prva četiri mjeseca u odnosu na isti period 2009. je veća za 6,03%. Rast naplaćenih prihoda od indirektnih poreza u aprilu 2010. u odnosu na april 2009. iznosio je 12,58%. U ukupne indirektno poreze u 2010.g. uključeni su i prihodi od dodatne putarine. U prošlom broju smo naglasili da je potreban veliki oprez kod ocjene da li je BiH na putu oporavka. Nije dovoljno usporediti tekući period sa istim periodom 2009.godine, nego i sa godinama normalne ekonomske aktivnosti i fiskalnih suficita. S obzirom da nije bilo promjena u politici PDV usporedbe naplate neto PDV-a u periodu I-IV 2007-2009 su najpouzdanije za ocjenu tempa oporavka ekonomije BiH. Može se zaključiti da je tekuća naplata neto PDV-a iznad naplate u prva četiri mjeseca 2007.g., ali je još uvijek značajno ispod naplate u 2008.g. Porast naplate ukupnih indirektnih poreza u odnosu na 2007.g. nije mnogo viši od porasta neto PDV-a iz razloga što su efekti primjene novog Zakona o akcizama (tj. prihodi od akciza na duhan i dodatna putarina) djelimično neutralizirani odlaganjem primjene Sporazuma sa EU do 1.7.2008., što je donijelo veće prihode u 2007. i prvoj polovini 2008, a time i povećalo osnovicu kod usporedbe sa 2010.godinom.

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Upravljanje poreskim upravama: uloga upravnih odbora - II dio	2
Pregled vanjskotrgovinske razmjene: januar – mart 2010	7
Reforma javne uprave, pregled, efekti – I dio	11
Preliminarni konsolidovani izvještaj: BiH, entiteti i JR, I-IV 2010.g.	16
Preliminarni konsolidovani izvještaj za BiH, I-III 2010.g.	17
Konsolidovani izvještaji: Kantoni	18

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT saradnik
prevod : Edin Smailhodžić

Upravljanje poreskim upravama: uloga upravnih odbora - II dio

(piše: dr.sc. Dinka Antić)

1. Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje

1.1. Nastanak

Reforma u području indirektnih poreza, koja je okončana uvođenjem PDV-a, zbog svoje obimnosti, složenosti i političke osjetljivosti, odvijala se postepeno, u nekoliko faza, u periodu 2003-2006.g.. Reforma je imala nekoliko ključnih aspekata. Prije uvođenja PDV-a bilo je potrebno izvršiti cjelovitu reformu fiskalnog sistema koja je uključila:

- *politički aspekt*: prenos ustavnih nadležnosti za politiku indirektnih poreza sa entiteta na državu,
- *upravljačko-operativni aspekt*: spajanje carinskih administracija i uspostavu sistema indirektnog oporezivanja na nivou države, kojeg čine Uprava za indirektno oporezivanje – UIO (operativni nivo) i Upravni odbor UIO (upravljački nivo),
- *fiskalni aspekt*: uspostavu nove fiskalne arhitekture, sistema prikupljanja indirektnih poreza (jedinствени račun UIO) i odlučivanja o formuli za njihovu raspodjelu na centralne vlade (BiH, entiteti, Brčko Distrikt).

Reforma u oblasti indirektnih poreza započela je osnivanjem Komisije za indirektnu poresku politiku, početkom 2003.g. Uvođenje PDV-a na nivou države je zahtijevalo prethodno ispunjavanje značajnih preduslova. Prema Daytonskom sporazumu fiskalne ovlasti nisu dodijeljene centralnom nivou, što po automatizmu podrazumijeva da su entiteti imali isključive fiskalne nadležnosti. Prvi preduslov za reformu sistema indirektnog oporezivanja podrazumijevao je prenos nadležnosti za indirektnu poreze sa entiteta na državni nivo. U načelu postojala je politička saglasnost entiteta da se politika indirektnog oporezivanja centralizira. Komisija BiH za indirektnu poresku politiku¹ formirana je odlukom Visokog predstavnika. Prema Odluci postavljena su dva sljedeća cilja fiskalne reforme:

- ujedinjenje carinskog sistema, kako bi se zaustavilo dupliranje poslova i prevare,
- uvođenje PDV-a na državnom nivou, da bi sistem oporezivanja postao efikasniji i da bi se stvorili uslovi za poresko rasterećenje obveznika.

Komisija je bila odgovorna za izradu nacрта potrebnih zakona ili dopuna postojećih, a koji su se odnosili na spajanje carinskih administracija, uvođenje PDV-a, izradu formule raspodjele prihoda i uspostavu Uprave za indirektno oporezivanje (UIO). Jedinствена UIO, vodeći se principima efikasnosti, profesionalnosti, transparentnosti, treba da radi u cilju unapređenja makroekonomske stabilnosti i u pravcu integriranja BiH u EU i Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO)². Komisiju su činili ministri finansija BiH i entiteta, tri stručnjaka iz oblasti indirektnog oporezivanja, dok je sedmog člana imenovao Visoki predstavnik. Iz sastava komisije očigledno je da je ona prethodnik Upravnog odbora UIO. Sredinom 2003.g. donesen je Prelazni zakon o spajanju carinskih uprava i osnivanju UIO³. UIO je nastala spajanjem carinskih uprava entiteta i carinske službe Distrikta. U prvoj fazi nastanka UIO je predstavljala jedinstvenu carinsku administraciju. UIO je samostalna upravna organizacija, kojom rukovodi direktor, koji je za svoj rad odgovarao prelaznom Upravnom odboru i Vijeću ministara. Prelazni zakon imao je prednost u odnosu na entitetske propise iz sfere koju pokriva UIO.

Formalni prenos nadležnosti na polju indirektnog oporezivanja desio se krajem 2003.g. Narodna skupština Republike Srpske je 30. oktobra 2003.g. donijela zaključke kojima se:

¹ Odluka o uspostavi Komisije za indirektnu poresku politiku („Službeni glasnik BiH“, broj 4/03).

² Ibid. Aneks A

³ „Službeni glasnik BiH“ broj 18, 1. jula 2003.g.

- daje saglasnost da se nadležnosti iz oblasti politike indirektnog oporezivanja prenesu na Parlamentarnu skupštinu, kako bi se usvojio Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja,
- daje ovlast Vladi RS da potpiše sa FBiH Sporazum o prenosu nadležnosti⁴.

Parlament FBiH je 3. decembra 2003.g donio odluku kojom se daje saglasnost na Sporazum o prenosu nadležnosti u oblasti indirektnog oporezivanja između FBiH i RS, i ovlašćuje Vlada FBiH da potpiše sporazum⁵. Krajem decembra 2003.g. donesen je Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja kojim se "upostavlja institucionalni i organizacijski osnov za jedinstveni sistem indirektnog oporezivanja u BiH"⁶, kako bi se podržala makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost. Zakonom se osigurava jedinstvena politika indirektnih poreza, jedinstveno provođenje politike i jedinstvena naplata indirektnih poreza u BiH, te uspostavlja jedinstvena institucionalna struktura: operativni dio - Uprava za indirektno oporezivanje i upravljački dio - Upravni odbor UIO. Specifičnost novoformirane institucije nalazi se u tome da UIO, iako formirana na nivou države i finansirana iz budžeta institucija BiH, predstavlja agenta nivoa vlasti u BiH, koji u njihovo ime prikuplja indirektnu poreze u BiH.

1.2. Sastav i nadležnosti

Od 1.7.2008. Odbor se sastoji od šest članova: ministara finansija BiH, FBiH i RS, koji djeluju *ex officio*, i tri eksperta iz oblasti indirektnih poreza⁷. Pored toga, funkciju posmatrača u Odboru imaju direktor UIO, predstavnik Centralne banke i Distrikta Brčko.

Osnovne nadležnosti Upravnog odbora UIO možemo svrstati u nekoliko kategorija:

- kreiranje politike indirektnih poreza
- vođenje politike raspodjele indirektnih poreza
- operativne nadležnosti.

UO UIO je nadležan za utvrđivanje prijedloga politike o indirektnom oporezivanju i za njeno sprovođenje na cijeloj teritoriji BiH, kao i za pripremu i pokretanje zakonskih propisa iz te oblasti, koji se odnose na poreske stope i strukturu stopa. Odbor donosi podzakonska akta potrebna za implementaciju propisa iz sfere indirektnih poreza.

UO je nadležan i za donošenje odluka u vezi raspodjele prihoda od indirektnih poreza.

Ministri finansija imaju pravo veta, ovisno o vrsti indirektnog poreza na koju se izmjene zakona odnose. Način donošenja odluka u UO UIO je sljedeći:

- U slučaju donošenja odluka o uspostavi ili izmjeni uvoznih i izvoznih dažbina potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glas ministra finansija i trezora BiH;
- U slučaju donošenja odluka o ostalim indirektnim porezima, uključujući i stope i strukture poreza, potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glasove ministara finansija Republike Srpske i Federacije;
- U slučaju donošenja odluka o raspodjeli prihoda od indirektnih poreza potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glasove sva tri ministra finansija.

U operativnom domenu UO je nadležan za definiranje strateških ciljeva i ocjenu efikasnosti UIO u postizanju ciljeva. UO odobrava prijedlog budžeta UIO, godišnji plan rada i Pravilnik o unutrašnjoj sistematizaciji i organizaciji, na prijedlog direktora UIO.

⁴ „Službeni glasnik RS“ broj 95, 20. studenog 2003.g.

⁵ „Službene novine FBiH“ broj 64, 19.12.2003.

⁶ „Službeni glasnik BiH“ broj 44, 31. prosinca 2003.g.

⁷ U prve četiri godine Odbor je imao sedam članova. Funkciju predsjedavajućeg u tom prelaznom periodu vršio je stranac (dodatni član Odbora).

2. Komparacija sa modelima upravnih odbora u svijetu

Poredeći model upravnog odbora u BiH sa modelima u drugim zemljama⁸ uočavaju se značajne razlike:

- UO UIO ima najšire nadležnosti u odnosu na sve postojeće upravne odbore, budući da je uključen u kreiranje politike indirektnih poreza i politike njihove raspodjele;
- Operativne nadležnosti nad radom poreskih uprava kod ostalih odbora u svijetu su šire nego kod UO UIO, budući da se odborima daje upravljačka ili savjetodavna uloga kod definiranja strateških ciljeva, misije i vizije, strategije ljudskih resursa, imenovanja ključnih menadžera, strategije prema obveznicima ili u pogledu interne revizije rada uprave. Operativne nadležnosti upravnih odbora, koje se odnose na npr. operativno i strateško planiranje, budžet, su preciznije definirane;
- Zadaci organizacijskih jedinica (komiteta, odbora) koji djeluju kao tehnička podrška radu upravnih odbora u drugim državama više su fokusirani na nadzor primjene savremenih principa funkcioniranja poreskih uprava (npr. efikasnost rada, odgovornost za korištenje resursa, odnos prema zaposlenima i obveznicima) i osiguranje poštivanja temeljnih društvenih ciljeva (etika, nepristrasnost, borba protiv korupcije, borba za očuvanje životne okoline i dr.). Fokus aktivnosti organizacijskih jedinica UO UIO se značajno razlikuje, što je i razumljivo ako se uzme u obzir osnovni zadatak UO UIO – kreiranje politike indirektnih poreza u BiH u funkciji osiguranja makroekonomske stabilnosti.
- Model upravnog odbora u BiH je specifičan i zbog isključive uloge UO UIO u alokaciji prihoda od indirektnih poreza. U drugim složenim zemljama formule alokacije prihoda se utvrđuju federalnim zakonom ili se dogovaraju između nivoa vlada u sklopu mehanizama fiskalne koordinacije (formalnih ili neformalnih). Nasuprot tome, u BiH su zakonom propisane velike ovlasti ministara finansija države i entiteta, koji, *de facto*, u ime nivoa vlade koju zastupaju u okviru UO UIO, odlučuju o politici indirektnih poreza u BiH.

Očigledno je da su kreatori reforme indirektnih poreza prilikom definiranja nadležnosti i ustrojstva težište stavili na politiku indirektnih poreza u složenom fiskalnom sistemu BiH, a manje na operativne aspekte. Prevaga političkog fokusa u odnosu na operativni je rezultat postojećeg složenog ustavno-političkog ustrojstva BiH, koji se odrazio i na fiskalni sistem. Startna pozicija visoko decentralizirane BiH je nužno odredila da ključne ekonomske i fiskalne reforme, koje imaju za cilj stvaranje jedinstvenog ekonomskog prostora i ostvarenja makroekonomske stabilnosti, idu u pravcu veće centralizacije. Premoštavanje složenih fiskalnih odnosa u BiH izvršeno je propisivanjem složene procedure donošenja propisa iz sfere indirektnih poreza, koja uključuje i očitovanje komisija za budžet i finansije entitetskih parlamenata, a po potrebi i samih parlamenata. Za razliku od BiH ostale složene zemlje nemaju takve probleme budući da su u segmentu poreske politike i prikupljanja i raspodjele poreza u većem stepenu centralizirane, što pokazuje struktura poreskih prihoda u korist centralne (federalne) vlade.

Na kraju, može se zaključiti sljedeće: **Model UO UIO je specifičan političko-upravljački model, za razliku od dva postojeća modela u svijetu (menadžerski i savjetodavni). Ova temeljna razlika implicira iz zakonom dodijeljenih nadležnosti.**

3. Model UO UIO u svjetlu teorije i prakse fiskalnog federalizma

Imajući u vidu složenu ustavno-političku strukturu BiH, složene zemlje asimetrične ustavne strukture sa više nivoa vlasti, nije iznenađenje da su se kreatori reforme indirektnih poreza odlučili za neuobičajen model upravnog odbora poreskih uprava, čije temeljne karakteristike korespondiraju sa temeljnim postavkama modela izvršnog federalizma.

⁸ Više o modelima upravnih odbora poreskih uprava je dato u prvom dijelu rada u Biltenu br. 57

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

U teoriji fiskalnog federalizma forma fiskalnog federalizma, kojeg karakterizira dominacija izvršne vlasti u međuvladinim fiskalnim odnosima u odnosu na zakonodavnu vlast, naziva se izvršnim federalizmom (engl. *executive federalism*). Izvršni federalizam predstavlja proces u kojem međuvladine odnose definiraju i izvršavaju izvršne agencije federalne vlade i regionalnih vlada, na političkom i administrativnom nivou.

Primjer izvršnog federalizma možemo naći u Kanadi. Pošto provincije nisu predstavljene u državnom parlamentu (kao što su npr. njemačke pokrajine – *Länder* u njemačkom *Bundesrat-u*) pregovori između nivoa uprave vode se na nivou predsjednika vlade i regionalnih premijera ili ministara finansija. I pored određenih nedostataka primjena modela izvršnog federalizma u Kanadi pokazala je velike prednosti ovog pragmatičnog modela fiskalne koordinacije u jednoj složenoj zemlji. Izvršni federalizam u Kanadi karakterizira nizak nivo transparentnosti i uključenosti javnosti u pregovore. Zbog nedostatka povjerenja između nivoa vlada pregovori su dugi i iscrpljujući, što proces dogovaranja nivoa uprave čini složenim i sporim. I pored brojnih nedostataka koncept izvršnog federalizma u Kanadi je proizveo i određene pozitivne efekte. Velika i složena zemlja, etnički duboko podijeljena, je uspjela na taj način postići sporazume o bitnim reformama. Smanjene su barijere mobilnosti stanovništva unutar zemlje, čime su stvorene jednake prilike za život i rad. Izvršni federalizam u Kanadi, iako u biti rigidan, bio je dovoljno fleksibilan da pomiri dvije, na prvi pogled oprečne pozicije, da se jača autonomija provincija uz istovremeno jačanje centralne vlade (federalne države). Prevedeno na iskustva Kanade, izvršni federalizam je omogućio veću fiskalnu autonomiju provinciji Kvebek, ali i dodjelu fiskalnih nadležnosti centralnoj vladi za realizaciju nacionalnih ciljeva. Time je dat doprinos razvoju federacije u cjelini. Izvršni federalizam je ostavio dovoljno prostora i fleksibilnosti federaciji da djeluje u pravcu ostvarenja nacionalnih ciljeva, dok su provincije učestvovala u kreiranju programa i politika, koje su u funkciji realizacije nacionalnih politika i interesa Kanade kao zemlje.

Sastav upravljačkog odbora kanadske uprave prihoda u kojem su zastupljene sve teritorijalne jedinice srednjeg nivoa uprave rezultat je dugogodišnje evolucije federalizma u Kanadi. Poredeći sa Kanadom reforme u fiskalnoj oblasti u BiH su započete relativno skoro, prije sedam godina, s ciljem sprovođenja strukturualnih ekonomskih reformi i uvođenja poreza na dodatnu vrijednost (PDV). Implementacija PDV-a je zahtijevala uspostavu centralizirane političke i operativne strukture, ali i definiranje novog sistema raspodjele prihoda. Budući da su ustavom fiskalne nadležnosti date entitetima prenos nadležnosti u sferi indirektnih poreza je zahtijevao uvođenje mehanizma koji će, na jednoj strani, biti dovoljno centraliziran da omogući jedinstveno sprovođenje politike indirektnih poreza, njihove raspodjele i implementaciju PDV-a, a koji će, na drugoj strani, omogućiti entitetima da zadrže ključnu ulogu u toj sferi. Pored ovoga, imajući u vidu da su indirektni porezi, zbog niske razvijenosti BiH ekonomije, glavni izvor prihoda budžeta svih nivoa vlade u BiH, bilo je potrebno osigurati mehanizme za intervenciju entiteta kod donošenja politike i mjera kojima se utječe na nivo prikupljenih prihoda od indirektnih poreza. Taj utjecaj, slično provincijama u Kanadi, entiteti u BiH ostvaruju u okviru UO UIO preko entitetskih ministara finansija i prava veta koji oni imaju u ključnim oblastima politike indirektnih poreza i njihove raspodjele.

Varijaciju modela izvršnog fiskalnog federalizma u BiH nalazimo i u ustroju Fiskalnog vijeća BiH. Postoji niz sličnosti između Upravnog odbora UIO i Fiskalnog vijeća. Strukturu Fiskalnog vijeća čine najviši vladini zvaničnici državnog i entitetskog nivoa, premijeri i ministri finansija BiH i entiteta. Slično UO UIO, fokus Fiskalnog vijeća je vezan za definiranje ciljeva makroekonomske i fiskalne politike u BiH. Fiskalno vijeće utvrđuje globalne fiskalne ciljeve za BiH i budžetske okvire entiteta i Distrikta Brčko. Međutim, za razliku od UO UIO, bez čije saglasnosti zakoni iz sfere politike indirektnih poreza ne mogu biti razmatrani u Parlamentu BiH, kod odluka Fiskalnog vijeća ta zakonska obaveznost poštivanja dogovorenih fiskalnih ciljeva i budžetskih ciljeva od strane parlamenata BiH i entiteta ne postoji, nego su vlade dužne da osiguraju poštivanje dogovorenih

fiskalnih ciljeva u svojim parlamentima. Stoga, model Fiskalnog vijeća u BiH predstavlja labaviji model izvršnog fiskalnog federalizma u odnosu na UO UIO.

4. Implikacije procesa pridruživanja EU

Izborom „evropskog puta BiH“ i početkom primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU politički fokus djelovanja UO UIO postaje još više naglašen. Logično je da Upravni odbor UIO, kao glavni kreator politike indirektnih poreza u BiH, preuzima obveze usklađivanja pravnog okvira iz sfere indirektnih poreza (carine, PDV, akcize, službena saradnja) sa legislativom pravne stečevine EU (*Acquis*). Proces pridruživanja EU je dobra prilika da aktivnosti UO UIO u jednom dijelu konvergiraju sa savremenim procesima u svijetu. Obaveze iz poglavlja „Carinska unija“ i „Oporezivanje“ ne podrazumijevaju samo harmonizaciju poreske legislative, već i preuzimanje operativnih standarda funkcioniranja poreskih uprava u EU.

Članom 98. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU (SSP) je propisano da će BiH i EU uspostaviti saradnju u oblasti oporezivanja. Pri uspostavi suradnje sa EU potrebno je implementirati prioritete *Acquis*-a u oblasti oporezivanja i suzbijanja štetne konkurencije u oporezivanju.

Suradnja BiH i EU uključuje sprovođenje mjera kojima će se:

- osigurati nastavak reforme fiskalnog sistema BiH,
- izvršiti restrukturiranje poreskih uprava,
- omogućiti razmjenu informacija s članicama EU,
- pokrenuti aktivnosti ka povećanju transparentnosti u radu poreskih uprava.

Navedenim mjerama i aktivnostima trebaju se postići sljedeći ciljevi:

- efikasnije ubiranje poreza,
- suzbijanje poreskih prevara,
- povećanje efikasnosti borbe protiv korupcije.

S obzirom da su primjena savremenih principa funkcioniranja poreskih uprava i osiguranje poštivanja temeljnih društvenih ciljeva u fokusu aktivnosti upravnih odbora poreskih uprava u svijetu može se zaključiti da će izvršavanje obveza iz SSP u segmentu oporezivanje olakšati i ubrzati unutarnju transformaciju i modernizaciju UIO i Upravnog odbora. Ujedno, taj proces će doprinijeti i konvergenciji modela UO UIO postojećim modelima upravnih odbora u svijetu u operativnoj sferi.

5. Zaključak

Komparativna analiza nadležnosti UO UIO i ostalih modela koji egzistiraju u svijetu pokazala je da je vrijeme da se u UO i UIO, nakon prvih godina uspostave novog sistema i uvođenja PDV-a, napravi zaokret u fokusu djelovanja. Pored izvršavanja pravnih obveza iz procesa pridruživanja EU težište aktivnosti UO i UIO u narednim godinama trebalo bi se prenijeti sa političke sfere na modernizaciju uprave i upravljačkih mehanizama, preuzimanje tehničkih, operativnih, profesionalnih i menadžerskih standarda koji su danas u fokusu djelovanja poreskih uprava razvijenih zemalja i njihovih odbora. To je nužno u cilju povećanja efikasnosti rada, finansijske discipline, naplate i upravljanja javnim prihodima, osiguranja transparentnosti i jačanja odgovornosti poreskih uprava prema javnosti i obveznicima.

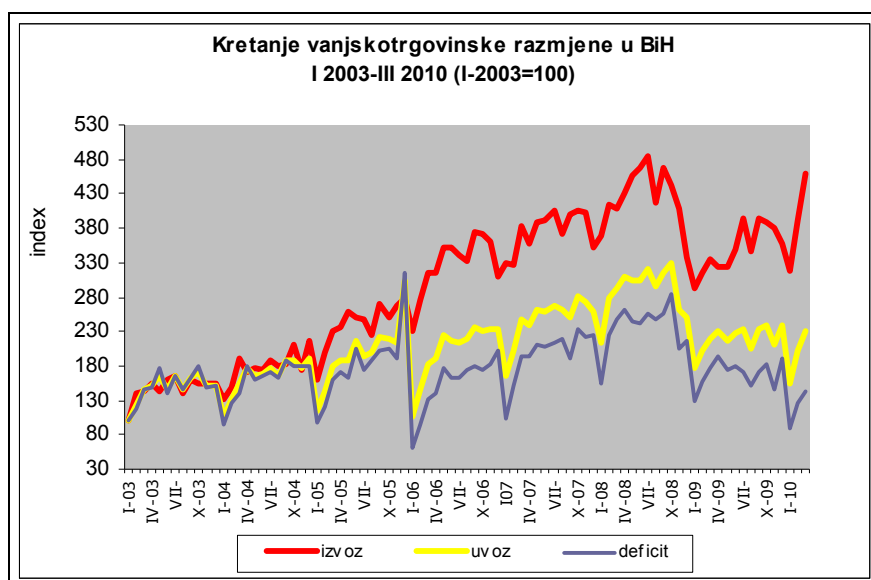
Pregled vanjskotrgovinske razmjene: januar – mart 2010

(pripremila: Mirela Kadić, pomoćnik za istraživački rad)

Analiza robne razmjene u periodu I-III 2010.g.predstavlja nastavak analiza objavljenih u biltenu Odjeljenja. Za potrebe analize kretanja uvoza, izvoza i trendove određenih grupa proizvoda za prvi kvartal 2010.g. kao uzorak smo uzeli isključivo prva tri mjeseca tekuće, kao i prethodnih nekoliko godina.

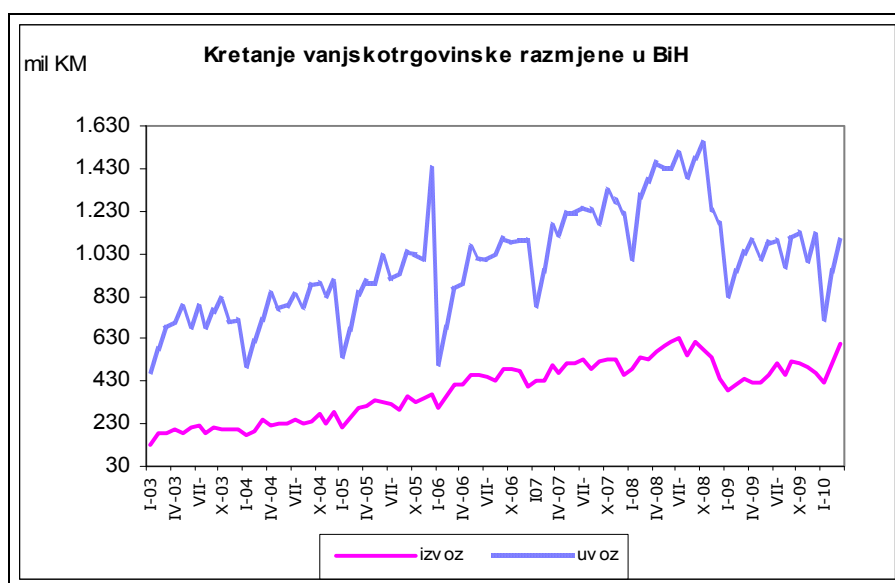
Grafikon 1.pokazuje trend kretanja izvoza, uvoza i deficita robne razmjene u periodu januar 2003-mart 2010. godine, gdje je januar 2003. predstavljen kao baza.

Primjećujemo da crvena kriva, odnosno kriva izvoza s godinama raste značajnije od uvoza. Rast izvoza nakratko je prekinut u posljednja dva kvartala 2008. godine zbog globalne ekonomske krize. Početak 2010. donosi oporavak izvoznog sektora BiH, a da li će on biti privremenog ili stvarnog karaktera ostaje da se vidi.

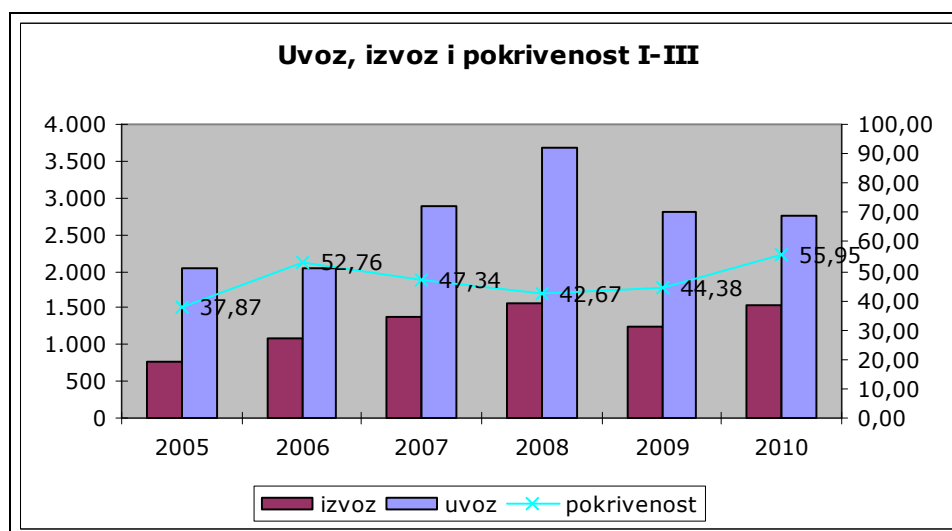
Grafikon 1

Grafikon 2 prikazuje kretanja istih pokazatelja i u istom periodu, ali ovaj put u apsolutnim iznosima. Primjećujemo obrnutu situaciju odnosno da je kriva izvoza daleko ispod vrijednosti uvoza za isti period. Razlog tome je vrlo loša početna baza izvoza u 2003. u odnosu na uvoz. Na grafikonu 2 također primjećujemo da su se krive izvoza i uvoza najviše približavale jedna drugoj u prvom kvartalu 2006. i prvom kvartalu 2010. godine, što je također uzrokovalo i najveću pokrivenost uvoza izvozom.

Grafikon 2

Grafikon 3 pokazuje nivo uvoza, izvoza i postotak pokrivenosti uvoza u prva tri mjeseca tekuće i prethodnih pet godina. Primjećujemo da postotak pokrivenosti uvoza izvozom u pomenutim intervalima ovisi skoro isključivo o nivou uvoza, jer promjene unutar izvoza imaju mali značaj na ukupan obim robne razmjene.

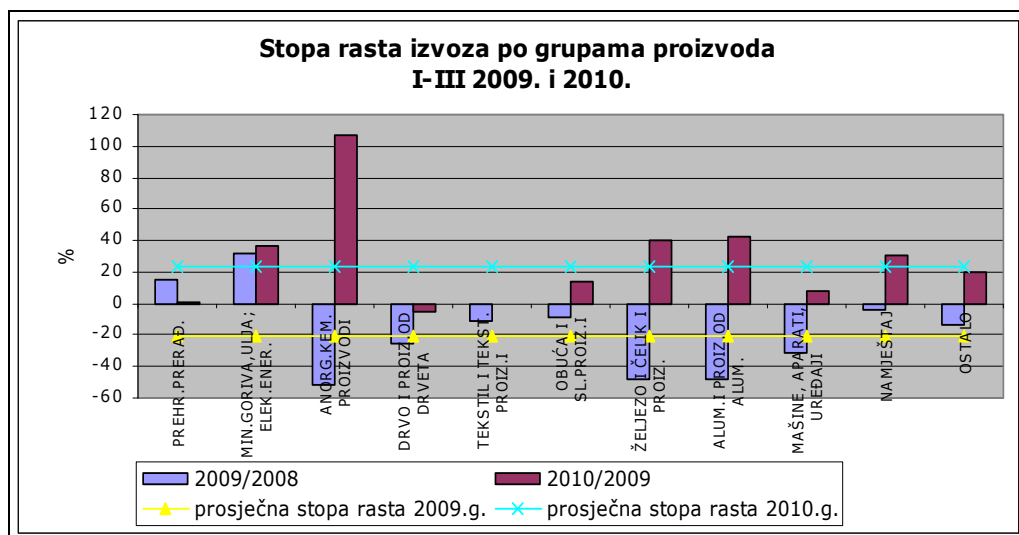
Grafikon 3

I-III	2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009
Izvoz	38,74%	26,62%	14,80%	-20,74%	23,91%
Uvoz	-0,34%	41,05%	27,40%	-23,80%	-1,73%
Obim	10,44%	36,07%	23,35%	-22,88%	6,14%
Deficit	-24,18%	57,14%	38,74%	-26,07%	-22,16%
Pokrivenost	39,32%	-10,27%	-9,86%	4,01%	26,07%

Tabela 1.

Izvoz

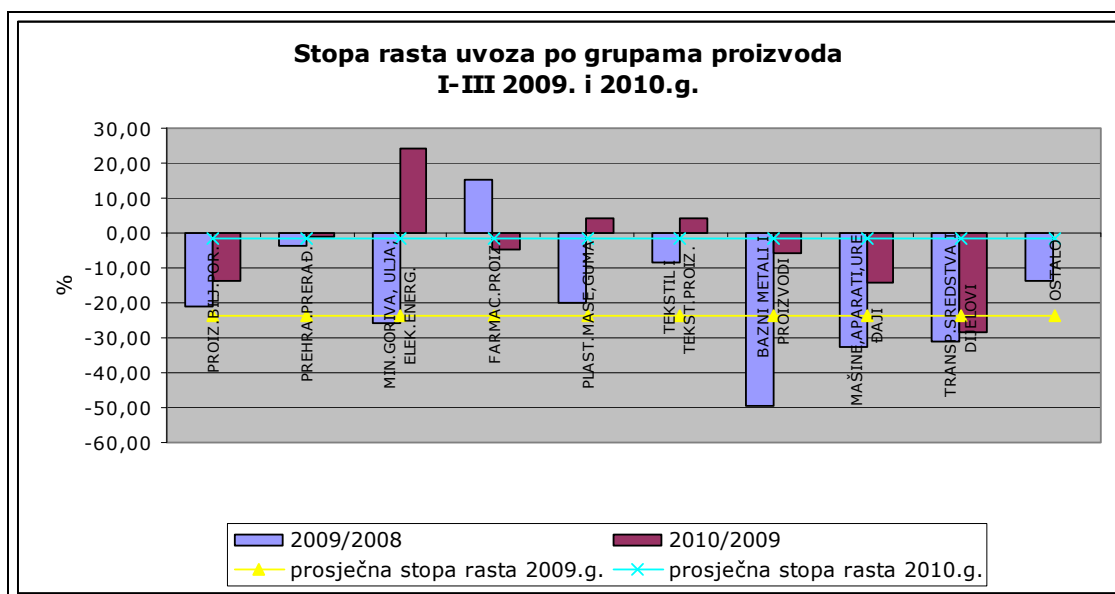
Najznačajniji rast izvoza u prva tri mjeseca 2010. u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je unutar grupe 'proizvodi hemijskih industrija' tačnije kod anorganskih hemijskih proizvoda (106,43%), a zatim unutar grupe 'bazni metali' i to najviše kod grupe 'aluminij' 42,27% i 'željezo i proizvodi od željeza' 40,62%. Ove tri grupe proizvoda zajedno sa grupom 'mineralna goriva, ulja, električna energija' čine 41,06% ukupnog izvoza BiH. Kao što vidimo na grafikonu 4, navedene tri grupe su u prva tri mjeseca prethodne godine ostvarile najveći pad izvoza, odnosno to su bile grupe proizvoda najpodložnije kretanjima na svjetskom tržištu, a samim tim i globalnoj krizi.

Uvoz

Rast uvoza u prvom kvartalu 2010. u odnosu na isti period prethodne godine ostvaren je samo kod sljedećih grupa proizvoda: proizvodi mineralnog porijekla (24,47%), proizvodi hemijske industrije i srodnih industrija (2,46%), plastične mase, guma i kaučuk (4,18%), tekstil i tekstilni proizvodi (4,21%). Farmaceutski proizvodi koji su u prvom kvartalu prethodne godine ostvarili rast od 15,04%, u istom periodu ove godine su ostvarili pad vrijednosti uvoza od skoro 5%.

Zabrinjavajuća je slika uvoza kapitalnih dobara odnosno pad vrijednosti uvoza grupe 'mašine, aparati i uređaji' i u 2010. (14,08%), ali i u 2009. (32,4%), kao i uvoz grupe 'transportna sredstva' (u 2009. 30,99%, a u 2010. 28,2%).

Dok izvoz prehrambenih grupa proizvoda i dalje bilježi blagi rast, vrijednost uvoza istih grupa opada. No, uporedimo li vrijednosti izvoza i uvoza ovih grupa proizvoda (tabela 2), primjećujemo da je pokrivenost daleko od prosječne za prvi kvartal (55,95%), a da ne govorimo o trgovinskom suficitu.

GRUPA PROIZVODA	POKRIVENOST	UDIO U OBIMU RAZMJENE
ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	28,74%	2,53%
PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	17,79%	3,64%
MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILJNOG PORIJEKLA	47,13%	0,73%
PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	17,81%	7,81%
UKUPAN OBIM RAZMJENE I-III 2010	55,95%	100,00%

Tabela 2

Umjesto zaključka

U periodu januar-mart 2010.godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježena su sljedeća kretanja u robnoj razmjeni:

- **izvoz je porastao za 23,91%** u odnosu na isti period prošle godine
- **uvoz je opao za 1,73%**
- **deficit se smanjio za 22,16%**
- **pokrivenost se povećala i za prvi kvartal iznosi 55,95%**

Prvi kvartal 2010. ne nosi neke velike promjene niti iznenađenja. Rast izvoza je stihijski i samo odraz djelomičnog oporavka svjetskog tržišta baznih metala. Smanjenje deficita uzrokovano je primarno padom uvoza usljed slabljenja kupovne moći stanovništva. Čvrsta i jasna izvozna strategija u uslovima krize i 'nervoznog' tržišta primarnih sirovina pokazala se kao nužnost u vođenju spoljnotrgovinske politike.

Reforma javne uprave, pregled, efekti – I dio

(Autor: Aleksandar Eskić, makroekonomista u Odjeljenju)

UVOD

U okviru Programa "Forum za evropske integracije- FEI", ACIPS-ov istraživački tim izradio je studiju pod naslovom "Quo vadis, upravo?" o procjeni ostvarenog napretka u provođenju reforme javne uprave u BiH. Studija je rađena tokom posljednjeg kvartala 2009. i početkom 2010. godine da bi konačno bila predstavljena 25.02.2010. godine u ACIPS-ovim prostorijama⁹. Ovim putem vam predstavljamo glavne izvode te studije, dok kompletnu studiju možete pogledati na ACIPS-ovoj internet stranici.

Ishodište istraživanja predstavljao je u tom momentu posljednji u nizu kvartalnih izvještaja o napretku realizacije Akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave u BiH izrađenom od strane Ureda koordinatora za reformu javne uprave. Ono što je bila "tema za razmišljanje" je činjenica da je ovaj izvještaj pokazivao stepen realizacije Akcionog plana 1 od svega 37,69% iako je bilo predviđeno da on bude implementiran u potpunosti do tada kako bi se pristupilo izradi Akcionog plana 2. Radi potpune objektivizacije istraživanja i iznošenja stavova i prijedloga zasnovanog na činjenicama (evidence-based) bilo je potrebno analizirati sve do tada objavljene izvještaje o napretku realizacije Akcionog plana 1, sam dokument Strategije reforme javne uprave kao i Akcioni plan 1, ugovorne odnose BiH sa Evropskom unijom, izvještaje svih relevantnih domaćih i stranih organizacija koji su u fokusu imali reformu javne uprave u BiH i koje su na bilo koji način povezani sa ovom temom, kao i obaviti intervju sa svim dostupnim referentnim osobama koje su uključene u ovu aktivnost. Dodatno, u fokusu ovog istraživanja ravnopravno su učestvovala i aktivnosti koje se odnose na Fond za reformu javne uprave; Fond osnovan od strane donatora sa ciljem finansijske potpore realizaciji usaglašenih reformskih mjera. Istraživanjem se nastojala **utvrditi raspoloživost tri ključna faktora potrebna za uspješnu implementaciju Strategije reforme javne uprave; politička volja, znanje i novac, kao i način njihove upotrebe.** Svakako, na kraju su date preporuke kako bi se unaprijedilo postojeće stanje i ubrzao proces reforme. U ovom članku ćemo se posebno fokusirati na dva faktora, a to su znanje i novac.

OCJENA POSTOJEĆEG STANJA JAVNE UPRAVE

U uvodu su pomenuti međunarodni, ali i domaći izvještaji, koji ne govore u prilog tome da se u Bosni i Hercegovini dobro upravlja društvenim, odnosno javnim poslovima. Nameće se neizbježan zaključak: razvoj Bosne i Hercegovine i njen napredak u društvu savremenih demokratskih država, čemu težimo, zahtijeva racionalno i odgovorno upravljanje, a samim tim i reformu javne uprave kao ključnog faktora javnog upravljanja.

Primjera radi, javna uprava je predmetom svih godišnjih izvještaja Evropske komisije koja procjenjuje napredak Bosne i Hercegovine. U Izvještaju o napretku Bosne i Hercegovine iz 2008. godine, pored cijelog niza pozitivnih pomaka, ipak je konstatovano da su „upravne strukture [su] i dalje glomazne, a u nekim slučajevima rascjepkane i sklone dupliciranju i nejasnoj podjeli nadležnosti kako između institucija na istom nivou tako i vertikalno između različitih nivoa vlasti"¹⁰. U istom Izvještaju se dalje navodi kako je „državnoj službi [je] potrebna profesionalizacija, transparentne i efikasne procedure zapošljavanja i savremen način napredovanja u službi. Neophodno je preduzimati održive napore kako bi se spriječilo političko uplitanje i ograničila uloga koju ima etnički identitet i stranačka pripadnost u javnoj upravi. Uprava bi imala koristi od modernizacije procedura i procesa, kao i od saradnje sa drugim dijelovima

⁹ Autor članka je učestvovao u ovom istraživanju u segmentu analize finansijskog aspekta procesa reforme javne uprave.

¹⁰ Evropska Komisija, „Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine u 2008. godini“. Dostupno na http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/naivaznij_i_dokumenti/dokumenti_eu/?id=2459.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo:Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

zemlje.”¹¹ Krajnje je zabrinjavajuće da se ocjene iz 2008. godine u gotovo istovjetnim formulacijama pojavljuju i u Izvještaju o napretku u 2009. godini. U Izvještaju se navodi sljedeće: „Međutim, upravne strukture Bosne i Hercegovine su i dalje glomazne, a u nekim slučajevima rascjepkane i sklone dupliciranju i nejasnoj podjeli nadležnosti kako između institucija na istom nivou tako i vertikalno između različitih nivoa vlasti.... Sveukupno gledano, bilo je određenog napretka u području javne uprave u pogledu koordinacije i kapaciteta. Međutim, neophodno je intenzivirati reformske napore. Složena i preglomazna institucionalna struktura zemlje i dalje otežava efikasnost. Potrebna su znatna dalja nastojanja ka stvaranju efikasne, profesionalne, stabilne, odgovorne i transparentne državne službe na svim nivoima vlasti.”¹²

Poredeći konstatacije iz 2008. i 2009. godine može se pretpostaviti da je sugerisanje određenog napretka vjerovatno pokušaj ohrabriranja vlasti da istraju u reformi koja baš i ne napreduje i ništa više od toga.

Uz ovaj opći, tu je i cijeli niz specifičnih faktora, koji zahtjevaju kontinuirane reformske aktivnosti u oblasti javne uprave. Naravno, neizbježno je spomenuti globalizaciju. Najšire shvaćeni, **globalizacijski procesi**, prvenstveno zahvaljujući **tehnološkim inovacijama**, ubrzavaju vrijeme i smanjuju prostor, proširuju spektar mogućnosti, ali i donose brojne nove izazove i opasnosti. Niti jedna javna uprava, a naročito uprava malih i siromašnih država, ne može sebi dopustiti luksuz nerazumijevanja globalizacije i ignorisanja tehnološkog napretka. Državni službenici koji ne vladaju stranim jezicima i ne koriste savremene informacijske i komunikacijske aplikacije najeklatantniji su primjer onih javnih uprava koje gube bitku sa napretkom. Na zalost, čini se da bosanskohercegovačka javna uprava spada upravo u tu skupinu. Ilustracije radi, prema izvještajima agencija za državnu službu na različitim upravnim nivoima učenje stranih jezika i obuka u radu na računaru i dalje su najtraženiji vidovi obuke potrebni našoj administraciji. Ovo se dešava uprkos činjenici da je primanje u radni odnos u javnoj upravi uslovljeno poznavanjem stranog, najčešće engleskog jezika, i informatičkom pismenošću. Naravno, postavlja se i pitanje u kojoj mjeri su kursevi učenja stranih jezika u stanju osposobiti državne službenike za njihovo aktivno korištenje.

Sve političke snage u Bosni i Hercegovini nebrojeno su puta istakle svoju spremnost da državu vode **ka punopravnom članstvu u Evropskoj uniji**. Ovaj ključni društveni prioritet jeste i biće određen nepobitnom činjenicom da Bosna i Hercegovina više treba Evropsku uniju nego Evropska unija Bosnu i Hercegovinu. Stoga će Bosni i Hercegovini, nedvojbeno, biti potreban upravni aparat sposoban da zaista implementira pravnu stečevinu EU - *acquis communautaire* - te ispuni kriterije iz Kopenhagena¹³. Ovaj zahtjev je dodatno naglašen potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), čime je Bosna i Hercegovina stupila u svoj prvi ugovorni odnos sa Evropskom unijom. **Član 8. SSP-a jasno dovodi u vezu proces pridruživanja i upravne, tj. administrativne reforme u Bosni i Hercegovini.**

ČLAN 8.

Pridruživanje će se provoditi postepeno i biće u potpunosti ostvareno u prelaznom periodu od najviše šest godina.

Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, koje je osnovano u skladu s članom 115., redovno će provjeravati, u pravilu jednom godišnje, način na koji Bosna i Hercegovina provodi ovaj sporazum te usvaja i provodi zakonodavne, administrativne, institucionalne i ekonomske reforme. Ova provjera vršiće se u duhu preambule te u skladu s općim principima ovog sporazuma. Ona će na odgovarajući način uzimati u obzir prioritete utvrđene Evropskim partnerstvom relevantne za ovaj sporazum i biti usklađena s mehanizmima utvrđenim Procesom stabilizacije i pridruživanja, naročito sa Izvještajem o napretku u Procesu stabilizacije i pridruživanja.

¹¹ Ibid.

¹² Evropska Komisija, „Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine u 2009. godini“. Dostupno na http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/najvazniji_dokumenti/dokumenti_eu/?id=3783

¹³ Zahtjevi za članstvo u EU koje je usvojilo Vijeće EU.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje će, na osnovu ove provjere, davati preporuke i može donositi odluke. Ako se provjerom uoče određene teškoće, one se mogu uputiti mehanizmima za rješavanje sporova uspostavljenim ovim sporazumom.

Puno pridruživanje ostvarivat će se postupno. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje će, najkasnije treće godine od stupanja na snagu ovog sporazuma, obaviti temeljitu provjeru njegove primjene. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje će, na osnovu ove provjere, procijeniti napredak koji je postigla Bosna i Hercegovina, te može donijeti odluke kojima će se rukovoditi u narednim fazama pridruživanja.

Navedena provjera neće se primjenjivati na slobodno kretanje robe, za što je predviđen poseban raspored u Glavi IV.¹⁴

I regionalni kontekst nameće reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini kao jedan od ključnih društvenih prioriteta. Proces liberalizacije viznog režima za zemlje Zapadnog Balkana može poslužiti kao odlična ilustracija. Naime, kada je sredinom prošle godine Evropska komisija donijela odluku o liberalizaciji viznog režima za Srbiju, Crnu Goru i Makedoniju bio je to samo još jedan u nizu signala da **Bosna i Hercegovina zaostaje za zemljama regije**. Ovaj zaključak dobija daljnju potvrdu uvidom u brojne indekse koji se bave procjenama država i njihovih kapaciteta u pojedinim oblastima. Primjera radi, Bosna i Hercegovina je na 75 mjestu Indeksa humanog razvoja i najlošije je rangirana zemlja Zapadnog Balkana.¹⁵ S druge strane, na listi indeksa na kojem je najbolje biti zadnji, a radi se o „Failed States Index“, Bosna i Hercegovina se nalazi ispred svih ostalih država Zapadnog Balkana, na 63 poziciji, u društvu država koje čine kategoriju „U opasnosti“ (In danger).¹⁶ U okviru Indeksa percepcije korupcije za 2009. godinu¹⁷ Bosna i Hercegovina je opet najlošija (99 pozicija) u odnosu na susjedne zemlje.¹⁸ Takođe, od svih zemalja u regiji, Bosna i Hercegovina je najgore prošla u indeksu „Doing Business 2009“ koji procjenjuje lakoću poslovanja u 183 zemlje svijeta.¹⁹

IMAMO LI ZNANJA?

U istraživanju koje je za cilj imalo procjenu kapaciteta za obrazovanje i obuku u oblasti javne uprave navodi se da „Bosna i Hercegovina nema potpuno operativan sistem obrazovanja i obuke u oblasti javne uprave“²⁰. Kao ključni problemi navode se:

- Neadekvatan i slabo implementiran zakonski okvir
- Slab institucionalni okvir
- Nedostatak ljudskih resursa
- Nedostatak budžetskih fondova
- Nedostatak akademskih programa u oblasti javne uprave
- Ovisnost o međunarodnoj pomoći²¹

Budući da je opterećen ovim suštinskim problemima, ne može se pretpostaviti da je sistem obrazovanja i obuke u oblasti javne uprave u stanju da identifikuje i obezbjedi upravna znanja i vještine koje su naročito potrebne u kontekstu reforme javne uprave. S druge strane, niti sistem visokog obrazovanja, i sam opterećen reformskim zahvatima i nedostatkom kapaciteta, niti

¹⁴ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Dostupno na

http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/ssp/doc/Default.aspx?id=743&template_id=14&pageIndex=1.

¹⁵ Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP). Dostupno na <http://hdr.undp.org/en/statistics/>.

¹⁶ The Failed States Index 2009. Dostupno na

http://www.foreignpolicy.com/articles/2009/06/22/2009_failed_states_index_interactive_map_and_rankings.

¹⁷ Indeks percepcije korupcije rangira države od one sa najmanjim stepenom korupcije do zemalja u kojima je korupcija najprisutnija, na osnovu ocjene za svaku pojedinačno (kreću se u rasponu od 10 – bez korupcije, do 1 – apsolutno korumpirana zemlja), a na osnovu relevantnih istraživanja od kojih se Indeks sastoji.

¹⁸ Indeks percepcije korupcije 2009.

http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table.

¹⁹ The World Bank Group. Dostupno na <http://www.doingbusiness.org/EconomyRankings/>.

²⁰ Živanović, Miroslav. Reforma javne uprave u Bosni i Hercegovini...

²¹ Ibid.

međunarodna donatorska pomoć, još uvijek nedovoljno koordinirana i specijalizirana, ne mogu otkloniti ove slabosti. Postoje dva osnovna načina da se prevaziđe postojeće stanje; razvoj domaćih kapaciteta i `uvoz` znanja.

Jedan od postavljenih zadataka pred agencije za državnu službu/upravu je da dijelom popune ovu prazninu i isporuče upotrebljiva znanja uposlenima u državnoj službi. Analizirajući dosadašnju praksu ovih agencija dolazimo do zaključka da je primarni fokus obuke bio na usvajanju informatičkih vještina, engleskog jezika, kao i mnogobrojnim obukama koje su se ticale tzv. „mekih,, vještina. **Ono što je do sada izostalo su upravo obuke sa ciljem sticanja specijalističkih znanja i vještina koje bi uticale na samu tehnologiju rada uprave i izmjene postojeće prakse koju smo odlučni mijenjati.**

Međutim, čak i kada se radi o obrazovnim prioritetima u upravi, poput engleskog jezika, evidentno je **odsustvo strateškog pristupa u planiranju potreba za određenim vještinama i njihovog adekvatnog pozicioniranja.**

Isto tako, ne možemo a da se ne zapitamo koliko je potrebno zapravo ulagati u ljudske resurse koji se nalaze unutar sistema javne uprave. Zadatak svih agencija za državnu službu/upravu je da osiguraju određen nivo znanja i vještina prvenstveno državnih službenika koji ulaze u javnu upravu koji, uz određenu nadogradnju, budu sposobni da obavljaju poslove iz svog djelokruga rada. Ukoliko taj prvi „filter,, zakaže, dolazimo do toga da je potrebno mnogo ulaganja kako bi se nadomjestili nedostaci koji se ne bi trebali ni javljati. To dovodi do izostanka izlaznih rezultata zadovoljavajućeg kvaliteta u dužem vremenskom periodu od potrebnog (ili dozvoljenog ako uzmemo u obzir postojeće stanje naše zemlje i očekivanja međunarodne zajednice ali i građana). Ako tome dodamo i činjenicu velike fluktuacije državnih službenika, posebno na rukovodećim mjestima, **imamo situaciju hroničnog nedostatka potrebnih znanja i vještina koje bi sistematski i kontinuirano doprinosile unapređenju sistema rada javne uprave, povećanom stepenu integrisanosti naše zemlje kao i sposobnosti usvajanja i sprovođenja osnovnih propisa EU (Acquis Communautaire)** što predstavlja glavni uslov članstva u EU.

Pored faktora znanja i adekvatnog obrazovanja, istraživanje uključuje i finansijski aspekt u smislu dostatnosti i načina trošenja raspoloživih finansijskih sredstava potrebnih za sprovođenje reforme javne uprave. O ovom faktoru, kao i o preporukama istraživanja sa ciljem unaprijeđenja postojećeg stanja javne uprave, pisaćemo u narednom broju biltena.

Konsolidovani izvještaji

(pripremile: Aleksandra Regoje i Mirela Kadić)

Tabela 1. (Preliminarni konsolidovani izvještaji: BiH, entiteti, JR)

1. Preliminarni konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode od indirektnih poreza koje prikuplja Uprava za indirektno oporezivanje na Jedinstveni račun,
- transfere sa Jedinstvenog računa UIO za servisiranje vanjskog duga,
- transfere sa Jedinstvenog računa UIO za finansiranje Brčko Distrikta, kantona, općina i Direkcija za puteve,
- prihode i rashode budžeta institucija Bosne i Hercegovine,
- prihode i rashode budžeta Federacije BiH,
- prihode i rashode budžeta Republike Srpske.

Tabela 2. (Preliminarni konsolidovani izvještaj za BiH)

1. Preliminarni konsolidovani izvještaj uključuje:

- Prihode i rashode budžeta BiH
- Prihode i rashode budžeta FBiH, kantona, općina i fondova u FBiH
- Prihode i rashode budžeta RS, općina i fondova u RS
- Prihode i rashode budžeta BD i fondova u BD

2. Nedostajući podaci su procijenjeni.

Tabela 3. (Konsolidovani izvještaji: kantoni)

1. Konsolidovani izvještaj uključuje:

- Prihode i rashode budžeta kantona
- Prihode i rashode budžeta pripadajućih općina

2. Neto finansiranje odnosi se na razliku primljenih zajmova i njihove otplate.

Preliminarni izvještaj: BiH, entiteti i JR, I-IV 2010.g.

	I	II	III	IV	Ukupno
Prihodi	397,27	376,69	432,13	529,49	1735,57
Poreski prihodi	366,66	344,70	391,22	439,49	1542,07
Indirektni porezi	349,58	325,06	351,17	371,14	1396,95
PDV	203,17	206,85	223,46	224,63	858,11
PDV na uvoze	104,71	150,93	175,26	182,13	613,02
PDV obaveza prema PDV prijavama	145,92	114,51	97,28	102,32	460,02
PDV prema automatskom razrezu od stane UIO	0,02	0,00	0,00	0,00	0,03
PDV jednokratne uplate	0,24	0,20	0,04	0,04	0,52
Ostalo	2,11	2,38	1,88	2,45	8,83
Povrat PDV	-49,83	-61,17	-51,00	-62,31	-224,31
Carine	16,60	22,16	26,57	24,83	90,16
Porez na promet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Akciza	106,54	76,03	77,99	94,55	355,11
uvozni pr.	65,23	52,46	54,87	61,64	234,20
u zemlji	41,31	23,57	23,13	32,90	120,91
Putarina	22,98	19,17	22,29	25,64	90,07
Ostalo	1,06	1,19	1,75	1,43	5,43
Ostali povrati	-0,77	-0,35	-0,88	0,06	-1,94
Direktni porezi	17,08	19,64	40,05	68,35	145,12
Prihodi od poreza na dobit	9,35	10,81	29,17	57,57	106,91
Prihodi od poreza na dohodak	7,10	8,10	9,89	9,80	34,89
Ostali direktni porezi	0,63	0,73	0,99	0,98	3,32
Doprinosi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Neporeski prihodi	28,47	30,06	39,89	89,84	188,26
Grantovi	2,14	1,93	1,01	0,16	5,24
Rashodi na obračunskoj osnovi	443,85	360,87	522,55	472,11	1799,37
Bruto plate i naknade troškova zaposlenih	106,66	109,02	120,73	118,22	454,64
Izdaci za materijal i usluge	11,03	15,25	29,02	21,78	77,09
Subvencije i transferi	102,08	93,61	178,51	147,15	521,35
Kamate (domaće i strane)	2,47	3,67	11,73	5,16	23,03
Ostala tekuća potrošnja	4,60	10,71	9,75	9,62	34,68
Kapitalni izdaci	12,15	12,27	17,32	5,14	46,88
Ostali izdaci	58,29	7,40	-27,16	9,99	48,52
Transferi sa JR	146,77	109,33	185,74	155,60	597,44
od čega: FBiH / kantoni, opštine, Direkcija za ceste	104,84	77,11	150,31	120,50	452,77
od čega: RS / gradovi, opštine, JP "Putevi RS"	31,11	22,93	25,42	23,77	103,23
od čega: Brčko	10,81	9,30	10,00	11,34	41,45
Primljene otplate datih zajmova (neto) i kapitalni dobici	-0,20	-0,40	-3,10	-0,56	-4,26
Sveukupni bilans	-46,58	15,82	-90,42	57,38	-63,80
Finansiranje	46,58	-15,82	90,42	-57,38	63,80

Tabela 1.

Preliminarni konsolidovani izvještaj za BiH, I-III 2010.g.

	Q1
Prihodi	2.318,6
Porezni prihodi	1.185,3
Indirektni porezi	985,3
Direktni porezi	200,0
Prihodi od poreza na dobit	73,0
Prihodi od poreza na dohodak	90,2
Ostali direktni porezi	36,8
Doprinosi	842,9
Neporezni prihodi	243,0
Grantovi	39,1
Ostali prihodi	8,3
Rashodi	2.544,6
Bruto plaće i naknade	729,6
Izdaci za materijal i usluge	520,5
Subvencije i transferi	1.103,6
Kamate (domace i strane)	23,0
Ostala tekuca potrosnja	37,4
Kapitalni izdaci	76,0
Ostali izdaci	58,3
Primljene otplate datih zajmova (neto) i kapitalni dobiti	-4,0
Sveukupni bilans	-226,0
Finansiranje	226,0

Tabela 2.

Zapadnohercegovački kanton, I-III 2010.g.

	I	II	III	Q1	I-III 2010	I-III 2009
1 Prihodi (11+12+13+14)	6.131.904	5.736.966	7.932.717	19.801.587	19.801.587	21.430.945
11 Prihodi od poreza	5.219.291	4.654.636	6.430.852	16.304.779	16.304.779	16.895.780
Porezi na dohodak i dobit	928.665	871.005	2.166.438	3.966.108	3.966.108	4.757.902
Porez na imovinu	176.681	225.885	191.383	593.950	593.950	891.652
Indirektni porezi	4.002.605	3.432.952	3.611.984	11.047.542	11.047.542	10.853.424
Ostali porezi	111.340	124.793	461.046	697.180	697.180	392.802
12 Neporezni prihodi	882.840	1.064.335	1.445.802	3.392.977	3.392.977	4.285.854
13 Grantovi	29.773	17.995	30.152	77.919	77.919	230.019
14 Ostali prihodi	0	0	25.912	25.912	25.912	19.292
2 Rashodi (21+22)	6.238.830	8.672.309	8.475.701	23.386.840	23.386.840	25.082.708
21 Tekući izdaci	6.238.830	8.672.309	8.475.701	23.386.840	23.386.840	25.002.708
Bruto plaće i naknade	4.084.986	3.962.237	4.139.395	12.186.618	12.186.618	12.242.067
Izdaci za materijal i usluge	921.914	858.308	967.591	2.747.812	2.747.812	3.280.765
Grantovi	974.394	3.576.546	3.036.123	7.587.063	7.587.063	8.617.001
Izdaci za kamate i ostale naknade	55.094	56.811	58.058	169.962	169.962	112.915
Doznake nižim potrošačkim jedinicama	202.443	218.407	274.534	695.384	695.384	749.960
22 Neto pozajmljivanje*	0	0	0	0	0	80.000
3 Neto nabavka nefinansijskih sredstava	31.008	192.662	400.947	624.617	624.617	951.099
4 Vladin suficit/deficit (1-2-3)	-137.935	-3.128.004	-943.931	-4.209.870	-4.209.870	-4.602.862
5 Neto finansiranje**	-97.136	-151.738	3.526.078	3.277.203	3.277.203	-1.157.213

Tabela 3.